

زیارت امام رضا(ع)، مدار اجابت دعا



حجت الاسلام والمسلمین مسعود عالی
خطیب و سخنران

درباره زیارت امام رضا(ع) توصیه و سفارش بسیار است. مرحوم شیخ صدوق^(۱) در عیون اخبار الرضا^(۲) نقل کرده است شخصی از صالحان ایرانی، پیامبر^(ص) را در خواب یا عالم مکاشفه دید و عرض کرد، به زیارت کدام یک از فرزندان شما بروم؟ حضرت رسول^(ص) پاسخ دادند: برخی فرزندانم مقتول و برخی مسموم به سمت من آمدند. آن فرد مجدد سؤالش را تکرار کرد و این بار پیامبر^(ص) فرمودند: آن که به تو نزدیک تر است. آن شخص پرسید: منظورتان امام رضا^(ع) است؟ رسول خدا^(ص) سه مرتبه در پاسخش فرمودند: «قُلْ صَلیٰ... عَلَیْکَ». پیامبر^(ص) دو نفر را پاره تن خود خوانده اند، نخست حضرت زهرا^(ص) «فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّی» و دومی امام رضا^(ع). ایشان فرمودند: «به زودی پاره تن من در خراسان مدفون می شود. هیچ گرفتاری او را زیارت نمی کند. مگر آنکه گرفتاری اش برطرف می شود و هیچ گنجه کاری نیست مگر به وساطت او گناهش، بخشیده می شود».

اگرچه همه ائمه^(ع) دارای ویژگی رفت و مهربانی هستند، درمیان آن حضرات، آقا علی بن موسی الرضا^(ع) به امام رئوف شهرت دارند. برخی شاگردان علامه طباطبائی^(۳) از ایشان پرسیدند: چرا به حضرت ثامن الحجج^(ع) امام رئوف می گویند؟ علامه پاسخ داد: چون رفت حضرت، حسی است و زود دیده و لمس می شود. رفت امام رضا^(ع) چنان بود که حتی مأمون که بعدها قاتل امام^(ع) شد، از این رفت پره برده است!

امام رضا^(ع) دو نوع رفت دارند: یکی عمومی که شامل حال همه حتی مأمون عباسی هم شد و او به رفت رضوی، از همسر عقیم خود صاحب فرزند شد. ایشان رفتی خصوصی هم دارند که شامل حال خواص می شود. آیت... وحید خراسانی درباره جلوه این رحمت خصوصی تعریف می کرد: «میرزا حبیب... گلپایگانی در حرم مطهر رضوی نماز جماعت داشت و چهل سال نماز شیش را پشت درهای حرم می خواند و می ایستاد تا نخستین زائر حضرت رضا^(ع) باشد تا اینکه سخت بیمار شد، خودش می گوید روی تخت بیمارستان به حرم آقا رو کردم و گفتم: چهل سال اولین زائر شما بودم، این کار من بود برای شما. حضرتان برای من چه می کنید؟ در همان حال دل شکستگی، وجود مقدس حضرت را دیدم که بر تختی نشسته و کنارشان گلی است. نزدیک شدم. امام^(ع) سخن نمی گفتند اما تبسم بر چهره داشتند و گلی به من دادند. از آن زمان، دستی که با آن، گل را گرفتم، به علاج ترین بیماران هم که می خور، شفا می گیرد».

بدون رضا^(ع)، به رضا نمی رسیم: یکی از راه های شناخت معصومان^(ع)، اسامی و القابی است که از جانب خدای متعال به ائمه^(ع) عطا شده است و مأموریت و رسالت آن حضرات را تا حد زیادی معلوم می کند. مشهورترین لقب حضرت ثامن الحجج^(ع)، «رضا» است. اما نباید رضا را این چنین معنا کرد که ایشان به مقام رضا رسیده اند، نه، چون دیگران هم می توانند به این مقام بالای عرفانی برسند. حضرت را از آن نظر «رضا» می خوانند که هرکه بخواهد به مقام رضا برسد و هم او از خدا خشنود باشد و هم خدا از او خشنود باشد، به وساطت حضرت ثامن الائمه^(ع) نیاز دارد.

ضامن ما هم می شوند: امام مهربانی ها به «ضامن آهو» نیز شهرت دارند، البته این لقب، اعطایی از جانب خدا نیست، بلکه حضرت درمیان مردم به این وصف شهره شده اند. این وصف، نوعی ترجمان کُهِف حصین است که در زیارات می خوانیم. مگر می شود امام رضا^(ع) ضامن آهو شوند و هوای دوستان خود را نداشته باشند؟ امکان ندارد کسی به حضرت پناه ببرد و امام^(ع) به او پناه ندهد. با زیارت به در خانه حضرت علی بن موسی الرضا^(ع) بروید و مجدانه بخواهید همان طور که ضامن آهو شدند، ضامن شما نیز بشوند.

قرار گرفتن در مدار اجابت: نخستین جایی که امام معصوم^(ع) در نگاه از عالم بالا به پایین به آنجا می نگرند، مزار نورانی خویش است، البته این مسئله برای همه اموات صادق است، اینکه در روایتی از امیرالمؤمنین^(ع) آمده است «به کنار قبر پدر و مادر خود بروید و حاجت بخواهید»، ناظر بر همین موضوع است که پدر و مادر از عالم برزخ به جوار قبر خود نظر دارند، می بینند و دعای فرزندان را اجابت می کنند. لذا رفتن به زیارت امام رضا^(ع) و قرار گرفتن در فضای حرم، ما را در مدار اجابت حضرت قرار می دهد. پس هرچه نزدیک تر، بهتر اما این نافی زیارت از راه دور و ابزار ارادت و عشق به محضر حضرت باوجود فاصله های مکانی نیست.

بردار

و بخوان

زندگی به سبک خورشید

حمیده ذاکری این اثر سیری در سیره و سبک زندگی امام رضا^(ع) است؛ زندگی ای که به معنی شیوه رفتاری و زندگی هر انسانی است. نقش بسزایی در تربیت و رشد افراد دارد. سبک زندگی صحیح: زمینه هدایت و رشد انسان را فراهم می کند و سبک زندگی غلط، انسان را از هدف دور خواهد کرد. آشنایی با سبک زندگی اهل بیت^(ع) سبب می شود که بتوانیم با الگوبرداری از آن، زندگی خود را شبیه اهل بیت^(ع) کنیم. از این طریق خواهیم توانست زمینه هدایت و رشد را در خود و اطرافیانمان فراهم کنیم. از این روست که آشنایی با سبک زندگی اهل بیت^(ع) اهمیت ویژه ای دارد.

نویسنده این اثر، حجت الاسلام والمسلمین مهدی غلامعلی، در این نوشتار، سبک زندگی رضوی را آموخته است و قدری همراه پیشوای معصوم خود به زندگی اهل ایمان سرک می کشد. سیری در سیره هشتمین حجت خدا^(ع)، ما را با شیوه زندگانی خاندان پیامبر^(ص) آشنا می سازد. آنان همواره الگوی علمی پیروان خود بودند و با رفتار خویش، راه درست را به اهل ایمان نشان دادند. برای تبیین سبک زندگی رضوی، مجموعه احادیثی مرتبط از کتاب های معتبری همچون کتاب شریف لکافی، عیون اخبار الرضا^(ع)، الارشاد شیخ مفید و بحار الانوار گردآوری شده است و به گفته نویسنده کتاب، در پانوشت برخی داستان ها چند منبع ذکر شده و دلیل این تعدد هم منابع مختلفی است که در گردآوری کتاب استفاده شده است.

حجت الاسلام والمسلمین مهدی غلامعلی در این اثر، با پردازش گزارش های تاریخی درباره امام رضا^(ع)، آن ها را به داستان پاره هایی کوتاه و درعین حال زیبا تبدیل کرده است. ترجمه روان و سلیس نویسنده، سبب جذابیت کتاب برای مخاطبان به ویژه جوانان و نوجوانان خواهد شد.

این اثر در هشت بخش تدوین شده است:

بخش اول: امام، خانواده و خویشان: در این فصل به سبک زندگی امام در مسائل مربوط به خانواده و خویشان، پرداخته شده است. همچنین زندگی شخصی امام در فصل اول جای گرفته است.

بخش دوم: امام و مردم: روابط امام با مردم در این بخش، بررسی شده است. این بخش خود دارای چند فصل است که عبارتند از: شیعیان، شهروندان، نیازمندان و زبردستان. در هر فصل، شیوه برخورد امام با آن گروه بیان شده است.

بخش سوم: امام و حاکمان: رابطه امام با حاکمان و شیوه برخورد ایشان با حکومت ها در بخش سوم کتاب آمده است.

بخش چهارم: امام، خوراک و بهداشت: سبک زندگی امام رضا^(ع) در مسائل بهداشتی و خوراکی، موضوع بخش چهارم کتاب است. این بخش به دو فصل بهداشت لباس و آراستگی و خوراک و خوردنی ها، تقسیم شده است.

بخش پنجم: امام و علم و حکمت:

جایگاه علمی امام و داستان هایی از مناظرات آن حضرت در این بخش، جای گرفته است.

بخش ششم: امام و معصومان: سبک زندگی امام رضا^(ع) در رابطه با اجداد معصومشان، موضوع ششمین بخش کتاب است.

بخش هفتم: امام و عبادت: این بخش، شیوه رفتاری امام در مباحث عبادی را بررسی می کند، فصل های این بخش عبارتند از: نماز و روزه، قرآن و مناسبت های عبادی

بخش هشتم: امام، دعا و ذکر: توصیه هایی از امام رضا^(ع) درباره دعا کردن و برخی دعا های آن حضرت، در آخرین بخش کتاب جای گرفته است. این بخش به دو فصل دعا و ذکر تقسیم شده است.



شهرانه نیوز
شماره ۴۴۴
۱۳۹۳
۱۳۹۳

۱۴



محبت، پایه هر ارتباط است

یکی از اصول مورد تأکید در اسلام، محبت به دختران در خانواده است. امام رضا^(ع) به عنوان ولی نعمت ما اهالی مشهد، درباره ضرورت رعایت این اصل، به نقل از رسول خدا^(ص) می فرماید: «خداوند بزرگ نسبت به زنان مهربان تر از مردان است و مرد، زنی از محارم خویش را خوشحال نمی کند، مگر آنکه خداوند او را در قیامت شادمان خواهد کرد». همچنین ایشان بر خوش اخلاقی و نیک رفتاری با افراد خانواده توصیه کرده، می فرمودند: «در قیامت کسی به من نزدیک تر است که در دنیا خوش اخلاق تر و نسبت به خانواده خود، نیکوکارتر باشد» (حرعاملی، ج ۱۲، ص ۱۵۳).

راهنما باش!

نیکی به خانواده تنها درجهت رفاه و مال نیست. همان طور که با توجه به سیره ائمه^(ع) می بینیم، آن ها در آسانی و سختی درکنار خانواده خود هستند و یکدیگر را تنها نمی گذارند. به نظر می رسد که یاری به اهل خانواده، یکی از اصول مهم رابطه خواهری و برادری است؛ چنان که رسول خدا^(ص) می فرماید: «برادر و خواهرت را یاری کن؛ چه ظالم باشد، چه مظلوم؛ اگر ظالم است، او را از ظلم به دیگران بازدار و اگر مظلوم است، او را یاری کن و دست ظالم را از او کوتاه گردان».

پیوندی همیشگی

زیبایی ارتباط خواهران و برادران در سیره ائمه^(ع) ترسیم شده است. علامه جزایری در کتاب الخصائص الزینبیه می نویسد: «وقتی که حضرت زینب^(ص) شیرخواره در گهواره بود، هرگاه برادرش حسین^(ع) از نظر او غایب می شد، گریه و بی قراری می کرد. هنگامی که دیده اش به جمال دل آرای حسین^(ع) می افتاد، خوشحال و خندان می شد. وقتی که بزرگ شد، هنگام نماز قبل از اقامه، نخست به چهره حسین^(ع) نگاه می کرد و بعد نماز می خواند». ارتباط بین اعضای خانواده ترک نشدنی است. طبق آیات الهی، تنها در صورتی که برادر یا خواهر، کافر باشند و ارتباط با آن ها به دین انسان ضرر برساند، ترک ارتباط با آن ها مشکلی ندارد و در غیر این صورت، مسلمان اجازه قطع ارتباط خانوادگی ندارد: «هرگز مردمی را که ایمان به خدا و روز قیامت آورده اند، چنین نخواهی یافت که دوستی بادشمنان خدا و رسول او کنند؛ هرچند آن دشمنان، پدران یا فرزندان یا برادران یا خویشان آن ها باشند.....» (مجادله، ۲۲).

نگاهی به جایگاه آنان که مثل مادر هستند با توجه به آیات و روایات

پناهی به نام خواهر

ربحانه عامل نیک! خانواده به عنوان یکی از ارکان مهم مادر زیست اجتماعی و دینی، در روایات و منابع دینی جایگاه ویژه ای دارد. در طول تاریخ شیعه نیز روابط خانوادگی به صورت های مختلف برای ما شیعیان الگوست؛ از رابطه والدین و خواهر و برادرها گرفته تا دیگر افراد خانواده. به مناسبت درپیش بودن میلاد باسعادت حضرت زینب^(ص)، به سراغ آموزه های رضوی در مورد رابطه با خواهر رفته ایم؛ گمنا اینکه حضرت شمس الشموس^(ع) نیز در الگوی برادری از پدران خود به خصوص امام حسین^(ع) تبعیت و عالی عمل کرده اند. علامه مجلسی در کتاب بحار الانوار، درباره محبت و علاقه امام رضا^(ع) به خواهرشان، حضرت معصومه^(ص)، نوشته است: «هرکسی که خواهرم معصومه را در قم زیارت کند، مانند کسی است که مرا زیارت کرده است». ارتباط این دو بزرگوار از ابعاد مختلفی برای ما الگو و سرمشق است. ولی پیوند خانوادگی ایشان ونحوه تعاملاتشان، می تواند راهنمای ما در برخورد با خانواده باشد. در ادامه، نگاهی به آموزه های آیات و روایات درباره چگونگی رابط خواهران و برادران با یکدیگر خواهیم انداخت.

خواهر مثل مادر است

قرآن درباره روابط خواهر و برادر نیز نکاتی را بیان کرده است؛ به طور مثال در بخشی از آیه ۶۱ سوره نور چنین آمده است: «باکی بر شما نیست که از خانه های خود و پدران خود و مادرانتان و برادران و خواهران و عمو و عمه و دایی و خاله خویش، غذا تناول کنید....». همچنین در این زمینه رسول خدا^(ص) می فرماید: «حق برادر بزرگ تر بر برادران و خواهران کوچک تر مانند حق پدر بر فرزند است؛ چنان که حق خواهر بزرگ تر بر خواهران و برادران کوچک تر، مانند حق مادر بر فرزند است».

پشتوانه ای که پناه است

خواهران و برادران بر اساس رابطه محبت آمیزشان، حقوق زیادی در برابر یکدیگر دارند و وظایف اخلاقی آنان بسیار بااهمیت است. امام سجاد^(ع) در رساله حقوق خود، درباره حق برادران بر یکدیگر می فرماید: «و اما حق برادر تو این است که بدانی او برایت [مانند] دستی است که می گسایید و پشتوانه ای است که به آن پناه می بری و عزتی است که به آن تکیه می کنی و نیرویی است که به وسیله آن، چیزی می یابی. پس او را وسیله ای برای معصیت خدا و کمکی برای ستم به حق خداوند مگیر و درباره او کوتاه می کن و او را در برابر دشمنش یاری کن و میان او و شیاطینش، فاصله انداز و او را نصیحت کن و در راه خدا به او روی آور! پس اگر مطیع و فرمانبر پروردگارش بود! با او باش؛ و گرنه باید که خداوند در نزد تو محبوب تر و بزرگ تر از او باشد». (تحف العقول، رساله الحقوق، ص ۲۶۴).

روشنا

هرکه زکات و وجوهات مالی خود را نپردازد، خداوند همان را در روز قیامت، از دهنی آتشین بر گردن او قرار می دهد و گوشت بدنش را نیش می زند تا از حساب فارغ شود. (نواب الاعمال، ص ۵۹۹).

خداوند، مهمان

دل های شکسته است

حمیده ذاکری شاید خیلی ساده اتفاق بیفتد، با یک نگاه، بایک کلام یا حتی بایک روی برگردانند. شاید اصلا قصدش را هم نداشته ایم اما اتفاق افتاده است و دیگری را رنجانده ایم، رنجاندن دیگران یا به اصطلاح خودمانی اش، شکستن دل اطرافیان، همان طور که در ادبیات عامه، غلط و دارای عقوبت است، در حوزه اخلاق و همچنین آیات و روایات دین اسلام، نیز نکوهش شده است. در حدیث قدسی آمده است که «انا عند المنکسره قلوبهم»، یعنی خدای سبحان، مهمان دل های شکسته است. زمانی که موجب آزار شخصی می شویم و به اصطلاح خراب شدن خانه کعبه و از بین

احکام

رفتن هزاران ملک، واقعا سخت است. درباره اینکه دل افراد در ارتباط مستقیم با خداوند متعال است، از پیامبر اکرم^(ص) روایتی داریم که دل افراد به ظرف های خداوند تعبیر شده است و در این باره فرموده اند: «همانا خداوند متعال در زمین ظرف هایی دارد. بدانند که آن ظرف ها، همان دل هانید. پس دوست داشتنی ترین دل ها نزد خداوند، نازک ترین و صاف ترین و سخت ترین آن هاست؛ نازک ترین آن ها برای برادران و صاف ترین آن ها از گناهان و سخت ترین آن ها در راه خدا» (کنز العمال؛ ۱۲۲۵). این مطلب نشان دهنده اهمیت جایگاه قلب و روح مؤمن است و بر ماست که چه از قلب و روح خودمان و چه از دل دیگران مراقبت کنیم؛ زیرا اگر رنجش و خلی در آن وارد کنیم، گاه جبران ناپذیر است.